

dag frá degi

Gavst í studentaskúla og fór at mála leiktjöld

— er nú ein av virknastu leikhúsmönnum í Íslandi

Í samband við, at Havnar sjónleikarfelag sýnir Seymistovuna, hevur høvundin, Kjartan Ragnarsson, verið í Føroyum. Kjartan arbeiðir sum sjónleikari hjá Leikfélagi Reykjavíkur um veturin og skrivar um summarið. Hann hevur eisini roynt seg sum leikstjóri, leiktjaldamálari og hann hevur gjørt tónlistina til fleiri sjónleikir. Hann kann av røttum kallast ein »all-round« leikhúsmáður

— Tað er bæði eitt lægið og eitt spennandi upplivils, fyrstu ferð at fara uttanlands at siggja sitt egna verk. Men tað hevur glett meg nógv at koma til Føroya og siggja, hvussu stóran ómak, tey hava gjørt sær við leiki mínum, sigur Kjartan Ragnarsson í samrøðu við Sosialin.

— Hvussu dæmar tær uppsetingina av Seymistovuni hjá Havnar sjónleikarfelag?

— Mær dæmar hana yvirhøvur væl. Tað, sum mest um ræður, er, at leikararnir hava tað stuttligt saman á pallinum, at

teir hjálpa hvørjum øðrum gjøgnum leikin. Tað gera tey her, og eg haldi, at Elin hevur gjørt eitt gott arbeiði sum leikstjóri.

— Var tað undarligt at hoyra leikin á føroyskum?

— Nei, tað helt eg ikki. Men eg havi varhugan av — og tað kemur eisini fram í leikstjórnini hjá Elini — at føroyingar hava ein annan humor enn vit íslendingar. Tann føroyski er elskuligari

— Hvat heldur tú um sjálvt húsíð, Sjónleikarhúsíð?

— Tað hevur nógv avmarkingar. Men hetta

er eitt gamalt leikhús og tað hevur sín sjarna og tit mugu fyrri alt í verðini ikki gevast við at brúka tað sum leikhús.

Leiklistin lokkaði meir enn studentsprógvíð

Kjartan Ragnarsson er føddur í Reykjavík í 1945. 17 ára gamal gavst hann í studentaskúla og fór at arbeiða sum leiktjaldamálari í Íðnó — Leikfélagi Reykjavíkur. Og hann hevur hildið seg til leiklistina síðani. Hann lærði til sjónleikara hjá Íðnó og eitt ár var hann í Pólandi, hjá tí víðagitna Grotowski.

— Eg fekk ómetaliga nógv burtúr at vera í Pólandi. Grotowski er faðir at teirri nýggju leiklistini, har denturin er lagdur á einfaldleika, kropsvendingar og tilíkt. Hann avnóktar øllum tekniskum snildum, tí her hevur filmslistin nógv betri møguleikar. Einasti teknikkurin er teknikkurin hjá leikarunum.

Hesir eyðkendu klædningarnir

Í samband við kvinnuárið 1975 varð Kjartan av leiðsluni í Íðnó biðin um at seta upp ein leik saman við leikkonunum.

— Eg fekk beinanvegin hug til at gera eitt verk um støðuna hjá íslensku kvinnuni og kom við tí uppskoti, at vit skrivaðu leikin í felag. Men tær hildu, at tíðin var ov knøpp til hetta og vildu heldur arbeiða víðari við einum gomlum grískum verki, sum vit tá høvdu tosað eitt sindur um. Leiðslan í leikhúsinum mælti eisini til, at vit valdu hetta verkið.

Men Kjartan kundi ikki sleppa tankanum um at skriva ein leik um íslensku kvinnuna anno 1975. Hann vildi skriva um trupulleikarnar hjá kvinnunum, bæði á arbeiðsplássinum og heima.

Tí helt hann, tað var rættast at skriva um arbeiðskonur.

— Eg ætlaði fyrst at skriva um eitt flakavirki. Men tað er tekniskt trupult at seta tað upp á palli, skal tað líkjast nokrum. So henda ætlanin strandaði á tí. Men so var tað, eg fekk hugskotið at skriva Seymistovuna. Har, sita tær, seymikonurnar, og seyma hesar typisku klædningarnar, status-symbolið hjá monnunum, sum ráða yvir øllum í samfelagnum.

Tónlistin á einum degi

Kjartan hevur sjálvur gjørt lögini til sanginarnar í Seymistovuni.

— Eg havi ofta gjørt lög til sjónleikir. Men hesaferð ætlaði eg ikki at gera tey sjálvur. Tá eg skrivaði sanginarnar, hevði eg eina serliga rytmu í tonkunum fyrri hvønn. So ein dagin fór eg at vita, um eg ikki longu hevði lögini klár onkrastaðni í hovdinum. Tað hevði eg, og henda sama dagin gjørdi eg øll lögini til Seymistovuna.

Kann ikki bjarga heiminum við einum sjónleiki

Seymistovan varð góðkend av Íðnó og blivu sýningarnar tilsamans 200, áðrenn leikurin varð tikin av skránni í vár.

— Er Seymistovan fyrsti leikurin, tú hevur skrivað?

— Bæði ja og nei. Eg skrivaði ein leik, tá eg var 17 ár, og hann havi eg enn liggjandi í onkrari skuffu.

Hetta er ein politiskur leikur og eg vildi frelsa allan heimin við honum. Men nú havi eg lært, at hetta letur seg ikki gera við einum leiki. Tú kanst í mesta lagi nema við onkur mál.

— Um hvat er hesin leikurin?

— Hann er um frælsisbýð okkum íslendingum

— Hatta ljóðar fint á føroyskum. Oskar Hermannsson hevur týtt »Saumastofuna« til føroyskt

mótvegis amerikanarum. Amerikanar eru góðir vinir hjá íslendingum, men tað eru nógv, sum óttast, at teir kunna bliva ov góðir vinir, um, til dømis, okkurt ólag kemur á íslenska samfelagið. Hetta royndi eg at skriva um í hesum fyrsta sjónleiki mínum og eg vóni, at eg komi at víðgera hendan spurningin aftur í einum nýggjum sjónleiki.

Kjartan sigur, at hann er avgjørt imóti amerikonsku herstöðini í Íslandi.

— Men tað er ein stór misskiljing, at vit vilja hava russar í staðin fyrri. Tað er bara ein grýla. Vit vilja bert sleppa av við tann vanda, sum stendst av, at Amerika hevur herstöð í Íslandi.

Umframt Seymistovuna og leikin um amerikanska hervaldið í Íslandi hevur Kjartan Ragnarsson skrivað tveir aðrar leikir, »Blessað barnalán« og »Týnda teskeiðin«. Eins og »Saumastofan« eru báðir ógvuliga væl umtóktir í Íslandi.

Høpisleyst at leita eftir stíli

Hesi seinnu árinu eru stór framstig gjørd í øllum leiklistarvirksemi í Íslandi og áhugin er stórlega vaksin. Kjartan sigur, at tað var hetta, sum gav honum drivi at skriva sjónleikir.

— Høvur tú funnið tín egna stíl?

— Eg haldi, tað er høpisleyst at leita eftir einum ávisum stíli, sum hóska saman við mínum persónleika. Tað er heldur so leiddis, at tað, sum eg skrivi, ávirkar stílin. Eg royni heldur ikki at hava nakran ávisan stíl. Men eg royni at siga tað, sum eg meini.

Annars sigur Kjartan, at sær dæmar væl fjølbroytni. Seymistovan er ein lættur, skemtiligur leikur, men nýggjasta verk hansara, »Snjó«, sum Þjóðleikhúsið fer at sýna í vetur, er ein sera álvarsigur leikur — eitt reint drama, sum hann tekur til.

— Eitt lægið og spennandi upplivils fyrstu ferð at fara uttanlands at siggja sitt egna verk